

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostopna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 75.

Sobota, 17. septembra 1932.

Leto VII.

Gospodarska kriza nam daje poguma.

Lačen človek opeša, stradajoči propada. Propada fizično, in žal, prav mnogokrat tudi duševno. Ni to čuden pojav, ker more bedo z uspehom prenašati le zaveden, samozaveščen človek. Beda zlomi fizične sile, duševnih pa ne, kadar ima človek dovolj značajne samozvesti in energije. Človek je rojen za borbo. Njegova narava zahteva borbo. Zato je le težko zadušiti v njem to naravno silo. Ne fizične in ne duhovne moči ne morejo zlomiti te naravne sile niti ne v človeku in celo ne v ostali naravi.

Siromaki smo, ki moramo živeti v bedi, dasi imamo pravico do življenja, žal nam je za naše in naših tovarišev fizične sile, za njih propadanje. Toda tudi v teh težkih časih moramo živeti v trdni veri, v prepričanju, da je doba samo sporedni pojav, ki torej ne more biti trajen. Živeti hočemo, živeti tako, kakor se spodobi človeku, in v prid človeštva hočemo porabliti svoje življenske sile.

Zakaj naj trohne naše delovne sile, zakaj naj se ne uveljavljajo naše fizične in duševne sile, ki imajo namen koristiti splošnosti? Zakaj?

To moramo vedeti. To premo- triti, da spoznamo svojo nalogo v današnjih razmerah. Organizacija in še organizacija, da ohranimo kolikor mogoče naravne, fizične in duševne sile naroda, zdravega elementa. S temi silami se bo tudi prerodila človeška družba in preuredil današnji nesrečni gospodarski sistem.

Izid volitev v Brucku na Leithi.

Socialni demokrati so obdržali svoje pozicije.

Pri občinskih volitvah v Brucku ob Leithi je bil naslednji rezultat (številke v oklepaju pomenijo prejšnje volilno stanje):

1. Socialnodemokratska stranka 1662 (1764) glasov in 13 (13) mandator;
2. krščanska nemška delovna skupnost 854 (1516) in 6 (12);
3. neodvisno gospodarsko združenje 127 in brez mandata;
4. nacionalni socialisti (Hitler) 716 in 5 mandator;
5. komunisti 168 (78) in 1 mandator.

Revolucija v Čile.

Le koliko jih še bo?

V čilski republiki se je izvršila vojaška revolucija. Predsednik Davila je zbežal. Glavno mesto so napadle letalske čete pod vodstvom poveljnika Merime. General Blanchi prevzame vladu. Vojaska junta trdi, da bo vodila radikalno-socialistično politiko?

Iz Rusije poročajo, da ima Stalin močno opozicijo v komunistični stranki zaradi svoje kmetiške politike ter je bilo zaradi tega aretiranih okoli 120 oseb. Na Stalinovo mesto bi potem prišel Vorošilov. V koliko je vest resnična, ni mogoče kontrolirati, ker ima kapitalistično časopisje prav dobre kovačnice za lažnjive ali vsaj potvorne vesti v severovzhodnih deželah. Če ni vest prenehanja, bomo kmalu zvedeli.

Borba med dvema diktaturama v Nemčiji.

Drama in komedija obenem.

Na dramatični način je bil razpuščen nemški državni zbor. V trenutku, ko je parlament sklepal o nezaupnici vladi in o razveljavitvi zašilnih naredb, je hotel nemški kancler razpustiti državni zbor, pa dvakrat ni dobil besede ter je moral odloč o razpustu molče izročiti predsedniku zbornice fašistu Göringu. Göring je nato izjavil, da vlada, ki je dobila nezaupnico, nima pravice razpuščati državnega zbora in poslal tudi predsedniku republike pismo z enakim besedilom ter z grožnjo, da bo državni zbor nadaljeval svoje seje. Zastopnik vlade pa je izjavil, da vlada sploh ne bo več razpravljala z zastopniki parlamenta in permanentnimi odbori (zunanjje politični), če Göring ne prekliče svoje izjave. Göring je izjavo preklkal ter priznal, da je vlada imela pravico razpustiti parlament, dokler uživa zaupanje predsednika republike. Tako je končala komedija fašističnih voditeljev v tej zadevi.

Državni zbor je razpuščen in vršile se bodo nove volitve. Kancler se pripravlja, da ustavo izpremeni, da skliče konstituanto »po načelih, ki bodo jamčila za izvedbo njegovih naklepov«. To je mogoče, ni pa v zmislu volje in interesov nemškega naroda.

Socialna demokracija se že pripravlja na nove volitve ter je izdala oklic, v katerem dokazuje borbo med dvema diktaturama za reakcionarno politiko in smešno delavstvu škodljivo vlogo narodnih socialistov.

Ustava izhaja iz naroda, pravi, zato je najvišji zakon. Dokler so bili socialni demokrati najmočnejša stranka v državnem zboru, se nobena vlada ni upala lotiti najsvetejših pridobljenih delavskih pravic. Danes je v državnem zboru 230 narodnih socialistov; v parlamentu je druga večina (narodni socialisti in klerikalci), zato je vlada izlahka izdala navedbe glede utesnitve delavskih koalicijskih in socialnih pravic. Hinaška je politika narodnih socialistov, če se zavzemajo za parlamentarno in ustavno delovanje, ker so vendar že zahtevali absolutno oblast, diktaturo, zase, dočim sta fevdalizem in kapitalizem močnejša ter zahtevata tudi zase oblast in diktaturo. Borba se torej vrši med načeli fašistične in načeli fevdalno kapitalistične diktature.

Parlament je brez moči. Narod je izvolil v parlament večinoma nasprotnike, parlamentarizma. Ali v tem oziru nas ne sme prav nič motiti navidezna borba fašistov za parlamentarizem, ki ga vrši samo zaradi tega, ker ne more dobiti absolutne oblasti v svoje roke. Pozabiti ne smemo, da so se narodni socialisti borili desetletje proti »sistemu«, to je proti demokraciji, proti »mar-

ksizmu«, to je proti delavskim svobostim in delavskim socialnim pravicam. To dejstvo dovolj argumentira njih politično neiskrenost v sedanjem političnem položaju.

S tem svojim delovanjem sta Hitler in Göring ter njih stranka zakrivila, da je Papen postal kancler. V njihovem glasilu »Angriff« priznava to tudi Goebbels, ki pravi: »po našem širokem hrbtu sta splezala do oblasti Schleicher in Papen.«

Tudi Hitler priznava to v svojem Münchenskem govoru še dne 8. septembra t. l., ko pravi, da so bili narodni socialisti nevtralni napram Papenovi vladi, dokler je bil nevtralen on.

V pruskem deželnem zboru je rekel narodnosocialistični poslanec Kube dne 30. avgusta t. l., da je Hitler izvršil preddela za Papenovo vlado. Pa tudi vlada sama se je sklicevala v eni svojih izjav na Hitlerja.

Delovanje narodnih socialistov, hujkanje proti demokraciji in marksizmu in pa kapitalistični denar, ki so ga dobivali za to delo, je bistvo te stranke. Ubijanje delavcev, rušenje delavskih domov in konsumnih društev; vse to so bila sredstva, s katerimi so hoteli zatreti demokracijo in politično oslabilo delavstvo, da bi jim diktatura padla v roke kot zrelo jabolko. Njih borba je šla proti kolektivnim pogodbam, proti plačam, proti socialnim dajatvam in političnemu vplivu delavstva. In tako so narodni socialisti omogočili kapitalistično ofenzivo, tako so omogočili, da je bila uvedena v Nemčiji fevdalno-kapitalistična diktatura, kakršnih imamo v Evropi že več.

Socialna demokracija in organizirano delavstvo mora v tem opasnem trenutku pričeti z novo ofenzivo. Krize znižavanja plač ne more odpraviti, niti ne malenkostno poživljenje gospodarstva. Kriza je tako ogromna, da ne morejo zadoščati navidezne reforme, koncesije, marveč je treba praktičnega dela, ki se naj usmeri za socializacijo temeljne industrije in velebank; nadalje je naloga socialne demokracije, najostrejši boj proti redukciji plač in poslabšanju socialne zakonodaje.

Socialna demokracija zahteva zaradi tega predvsem plebiscit ali ljudsko glasovanje o zasilnih navedbah. Narod sam naj pove, če mu je prav, da se znižujejo plače, da se rušijo kolektivne pogodbe in odpravi že uvedena socialna skrb. Desničarsko diktaturo bo premagalo le sklenjeno delavstvo. Proti državi bogatih za državo naroda; proč z diktaturo, pa bodi ta Hitlerjeva ali Papenova.

Boj velja za demokracijo in socializem!

Anglija posreduje med Nemčijo in Francijo

Enakopravnost Nemčije v oboroževanju.

Anglija povabi v Ženevi, ko se bodo sestale 23. t. m. prizadete države na posebno konferenco, v kateri bo na predlog Macdonalda posredovala med Francijo in Nemčijo. Po tem predlogu se prizna Nemčiji enakopravnost v oboroževanju, mora pa počakati na razorožitev drugih držav, ki pa se morajo obvezati,

da izvedejo razorožitev v mnogo večjem obsegu kakor je bila dosežaj namera. Francija temu izhodu najbrže ne bo delala zaprek. Nemčija se pa še ni odločila, ali se te konference udeleži ali ne. Francija pa stoji na stališču, da mora to vprašanje rešiti predvsem Društvo narodov.

Stresa

ne bo rodila uspeha.

Konferenca v Stresi ima rešiti srednjevzhodno Evropo. Tako so razglašali gospodje, ki so to konferenco organizirali. Srednje in vzhodnoevropske dežele so vse finančno na slabih nogah, dolžne so in s svojim gospodarstvom ne morejo nikamor. Zaraditega je zanje potrebna pomoč, ker sicer ne bodo mogle izpolniti dolžnosti, ki jih imajo do bivše velike antante. Predvsem sta interesirani na tem vprašanju Francija in Anglija. Javnost je pričakovala konferenco skeptično in smatrala jo je kvečjemu za pripravo za svetovno gospodarsko konferenco.

Te dni se je pa dosegel v mešanem odboru konference načelni sporazum sporazuma poljedelskih držav. Najaktualnejše vprašanje, pravijo, je revalorizacija žitne cene in ustanovitev žitnega fonda.

To so res prvi obrisi sporazuma — trgovskega značaja.

Predpogoj za uspeh te konference je pa finančna pomoč tem deželam. V agrarni centralni fond bodo pa prispevali deloma trgovci od svojih skupičkov.

Nemčija v ogledalu*)

Ko človek čita več ali manj senzacionalne vesti iz Nemčije o uličnih pobojih, demonstracijah, sodnih razpravah, pregovorih raznih parlamentarnih skupin, velikanskih shodih frontnih bojnikov v Berlinu in katoličanov v Essenu, in če zasleduje poedine poteze nemške zunanje in notranje politike, bo pač dobil pestro sliko o stvarih, ki se dogajajo v Nemčiji, ali dokaj težko mu bo razložiti komponente raznih sil, ki se tu udeležujejo, in jasno spoznati celokupni položaj, v katerem se Nemčija nahaja.

V Nemčiji je gospodarska kriza vplivala in vpliva razkrajajoče na vse družabne sloje. Delavstvo je ne le razcepljeno v razne politične stranke, ampak močno oslabiljeno in zaenkrat ne predstavlja nikakršnega nevarnega političnega faktorja. Zaposleno delavstvo, ki edino ima probno moč, se pod pritiskom milijonov že dolga leta brezposelnih, v strahu za svojo lastno eksistenco, ne upa podzvati značajnejših gospodarskih, kamoli političnih bojev.

Z druge strani nemško meščanstvo izgublja vse bolj vero, da se privatno gospodarstvo izvleče iz te krize z lastnimi močmi, in deloma beži od tega sistema nevede natančno kam. Tu opažamo dve struji: prva še upa, da z raznimi prehodnimi merami dočaka konec krize brez osnovne spremembe gospodarskega reda; druga trdi, da tako ne gre dalje in da je treba podzvati radikalne mere. Seveda so v teh merah mnenja zelo različna in dokaj meglena. Semkaj spadajo vse tendence, če začnemo od podržavljenja bank in uredbe avtarkije, pa do popolnega državnega socializma. Seveda ta vrsta socializma nima ničesar skupnega z onim socializmom, za katerim stremi razredno zavedno delavstvo. Osnova in smer sta jim različna.

Nemško meščanstvo je v Brüningovi vladi imelo vodstvo z jasno konservativno tendenco; medtem pa ko je Brüning vedno povdarjal, da so vse mere, s katerimi se njegova

*) Članek je bil napisan pred razpustom parlamenta v Nemčiji, kljub temu pa zato ni nič manj aktualen.

vlada bori proti krizi, prehodnega značaja, izgleda, da se Papenova vlada — kljub temu, da se naziva konservativno — podaja vse več pod vpliv struje bolj preobražajnega značaja. Iz te struje, izgleda, da izžareva izvesten vpliv na del kabine-ta, in sicer na grupo okoli generala von Schleicherja. Prvič so se pokazala ta protislovja v vladi pri debati o vladnem gospodarskem programu. Schleicher je baje med ostalim zastopal mnenje, da je treba pod-
držati banke in veleindustrijo ter pri-praviti Nemčijo na avtarkijo.

Papenova vlada se odlikuje pre-
več z naravnost neverjetnim dile-
tantizmom, da bi se znala jasno
opredeliti in smoteno izdelati svoj
politični in ekonomski program. Naj
omenim le Papenove improvizacije
v Ženevi: med ostalim idejo o fran-
cosko-nemškem sporazumu in pa o
sporazumu šestih velesil, med kate-
re je pač uračunal Japonsko, ne pa
Zedinjenih držav severne Amerike,
kljub temu, da od poslednjih končno
zavisi vprašanje nemških reparacij.
Naj omenim sedanjost akcijo o pre-
nosu nemške vojske, ali pa na
ekonomskem polju povišanje carin
in uvedbo kontingentov.

V eni stvari pa je vendar razči-
stila situacijo. S tem, da odkrito in
konsekventno ter z največjo brutal-
nostjo zastopa in namerava zasto-
pati kapitalistične interese, pospeš-
je jasneje opredeljenje front med ka-
pitalističnimi in proletarskimi sloji
raznih strank, posebno pa centruma.

Parlamentarni pregovori se vodijo
sedaj oficijelno le med centromom
in nacionalnimi socialisti. Ali Papen
je odločen, da ne prepusti vlade pa-
lamentarni večini, ki bi se zedinila
na nekem negativnem programu, ali
pa, ki bi postavila le delen pozitivni
program. Ker pa so nasprotja raz-
nih struj katoličanske in nacionali-
stične stranke v njihovi današnji
obliki zelo velika, Papen ne računa,
da bodo v stanju, da postavijo tak
program, ki bi zamogel odgovarjati
celokupnim interesom nacionalne in
imperialistične Nemčije, in zatorej
je prepričan in se pripravlja, da ostane
delj časa na vladi. Tudi slučaj smrti
sedanjega predsednika nemške re-
publike ne bi bistveno izpremenil
položaja.

Nikakor pa ni misliti, da bi na-
cionalni socialisti prišli na vlado s
pomočjo Schleicherja in Papena.
Razlike razvoja fašizma v Italiji in
v Nemčiji so ogromne! Predvsem je
fašizem prišel na vlado v Italiji, ko
še ni imel mas za seboj, medtem pa,
ko nemške mase, organizirane pri
nar. soc., predstavljajo za Nemčijo
nevarnost, katere se Papen in
Schleicher prav dobro zavedata. Ni
torej čuda, da Papen ostentativno
favorizira Stahlhelmove in da se
govori o ustvarjanju neke nove
stranke, ki naj bi bila vladina. V tem
smislu izgleda, da je vlada začela
pripravljati teren, kajti znani nem-
ški žurnalisti, kot Theodor Wolff,

Nadaljni shodi v strokovnem tednu v Mariboru.

Lep razmah svobodnih strokovnih organizacij. — Sijajno obiskani shodi.

Med strokovno organiziranimi
delavci v Mariboru se ta teden, ki
je določen za poglobitev in razmah
strokovnega organiziranja, opaža ži-
vahno vrvenje. Vsak dan se vrši par
shodov poedinih strok, ki so vsi do-
bro obiskani. Na teh shodih in se-
stankih razpravljajo delavci o zbolj-
šanju svojega gmotnega položaja, o
razširjenju strokovnih in kulturnih
organizacij ter delavskega tiska. Po-
leg določenih referentov se udeležu-
jejo skoro na vsakem sestanku de-
bate tudi poedini delavci, kar najbolj
dokazuje zanimanje delavstva za
strokovni pokret.

Shoda občinskih delavcev in frizerskih pomočnikov.

Minuli torek zvečer se je vršil v
dvorani Delavske zbornice shod ob-
činskih delavcev, katerega so se ude-
ležili skoro vsi občinski delavci. Zbo-
rovanje je otvoril in vodil s. Dvor-
šak, o položaju občinskih delavcev
in o nalogah strokovnih organizacij,
delavskem tisku itd., pa je poročal
s. Petejan, ki je žel za svoja izvaj-
anja obilo odobravanja. Zborovalci so
zlasti obsojali visoko povišanje na-
jemnin v mestni šoferski hiši, ki je
bila zgrajena predvsem za mestne
uslužbenke in bi torej morale biti
najemnine nizke. Z novim poviša-
njem najemnin v tej hiši pa je mest-
na občina indirektno reducirala pla-
če svojim uslužbencem, ter dala slab
vzglede tudi hišnim lastnikom.

Po shodu občinskih delavcev se
je vršil istotako v dvorani Delavske
zbornice sestanek brivskih pomočni-
kov. Številni navzoči so pazno sle-
dili govoru s. Petejana, nakar se je
vršila debata, katere se je udeležilo
več brivskih pomočnikov, nakar je
predsednik s. Knez zaključil lepo
uspeši sestanek.

Zborovanje kovinarjev, oblačilskih delavcev in privatnih nameščencev.

V sredo so se vršili trije sestanki,
in sicer: kovinarji so zborovali
ob 14. uri v gostilni »Pri vodovodu«

glavni urednik Tagblatta in pa ber-
linski dopisnik »Frankfurter Zeitung«
Kirch se že začel zavzemati za
Papenovo vlado.

Nad celokupnim razvojem lebdí
strah pred prihodnjo zimo in pred
eventualnostjo, da bi Nemčija ne
zamogla takoj in primerno profitira-
ti pri eventualnem izboljšanju sve-
tovnega gospodarskega položaja.
Zaenkrat se tolažijo z optimizmom,
katerega morda celo v sporazumu z
vlado podpira v svojem poslednjem
poročilu g. Wagemann, vodja insti-
tuta za raziskovanje konjunktura.

Vladimir Neftin.

na Teznu, oblačilski delavci ob 19.
uri v svojem društvenem lokalu v
Frankopanovi ulici, privatni name-
ščenci pa ob 20. uri v dvorani De-
lavske zbornice. Referirali so na se-
stanku kovinarjev s. Petejan, na se-
stanku oblačilskih delavcev s. Eržen,
pri privatnih nameščencih pa s. Pfei-
fer iz Zagreba in dr. Reisman. Vsa
tri zborovanja so bila dobro obiska-
na, zlasti pa so privatni nameščenci
napolnili dvorano do zadnjega ko-
tička. Gremij trgovcev v Mariboru
je namreč baš te dni pozval vse tr-
govce, da naj opozore svoje trgo-
vske nameščence, da si čimprej na-
bavijo »Delavsko knjigo«. Ta poziv
trgovskega gremija je izšel očivid-
no zaradi nepravilnega tolmačenja
novega obrtnega zakona. Čeravno
so določila tega zakona povsem jas-
na, se je hotelo s strani trgovskega
gremija povdariti, da trgovske po-
močnike ni smatrati za višjo trgo-
vsko osebo in da jim radi tega ne pri-
padajo ugodnosti n. pr. dopusti, od-
povedni rok, odpravnina itd., kakor
to določa obrtni zakon. Zveza privat-
nih nameščencev, ki se ves čas bori
za izboljšanje položaja svojih članov,
je tudi toplot takoj sklicala zboro-
vanje, da pravočasno informira tr-
govske nameščence o njih pravicah
in s tem prepreči izigravanje zaka-
na. Iz globoko zasnovanih referatov
s. Pfeiferja in dr. Reismana so na-
vzoči posneli, da je postopanje tr-
govskega gremija nepravilno in po-
vsem nezakonito. Izmed navzočih, ki
so vsi vehementno odobraval izva-
janja referentov, se jih je večje šte-
vilo včlanilo v »Zvezo privatnih na-
meščencev«.

Tudi stavbinski delavci in železničarji so zborovali.

V četrtek so zborovali ob 18. uri
stavbinski delavci v Delavski zbor-
nici, na verandi pivovarne »Union«
pa ob 19. uri železničarji.

Stavbinski delavci so se zbrali
v velikem številu ter sklenili, da bo-
do razvili med svojimi sotrpini agi-
tациjo za skorajšnjo ustanovitev or-
ganizacije stavbinskih delavcev v
Mariboru. Sestanku je predsedoval
s. Kramberger, referiral pa je s. Pe-
tejan.

Tudi shod železničarjev je bil le-
po obiskan. Iz poročila centralnega
tajnika s. Stankota iz Ljubljane, ki
je v svojem referatu iznesel bedno
stanje železniških delavcev in usluž-
bencev, je bilo razvidno, da so že-
lezničarji v poslednji dobi zgubili
domala vse svoječasno pridobljene
pravice. Številnim protestom, inter-
vencijam in zahtevam, ki jih je pred-
ložil Savez železničarjev Jugoslavije,
železniški upravi, se ne ugodí. Or-
ganizacija nacionalnih železničarjev,

ki kaj rada povdarja, da se v njenih
vrstah nahaja 30.000 železničarjev,
pa je čudovito brez moči. Železni-
čarji bodo svoje pravice zamogli iz-
vojevati le v močni borbeni strokov-
ni organizaciji, to pa je le Ujedinje-
ni Savez železničarjev Jugoslavije.
Po izčrpanju dnevnega reda je skli-
catelj shoda s. Brenčič pozval navzo-
če, da se zopet oklenejo svoje stro-
kovne organizacije, nakar je zaklju-
čil lepo uspeši sestanek.

Na vsakem zborovanju se je pri-
javilo tudi večje število novih naroč-
nikov za »Delavsko Politiko« in
»Volksstimme«.

Uprizoritev

Cankarjevega »Hlapca Jerneja in njegove pravice«

se bo vršila v soboto, dne 17. t. m.,
ob 20. uri v dvorani pivovarne Union.
Pri uprizoritvi sodeluje tudi godba
Glasbenega društva železniških de-
lavcev in uslužbencev.

V nedeljo, dne 18. t. m., ob pol 10.
uri dopoldne pa se vrši v verandi pi-
vovarne »Union«

SKUPEN SHOD

delavcev vseh strok, s čemur bo le-
tošnji strokovni teden zaključen.

Delavke, delavci, nameščenci,
udeležite se polnoštevno predstave
in zaključnega zborovanja.

Kaj je pisal Göring Hindenburgu?

Predsednik nemškega državnega
zbor narodni socialist (fašist) Goh-
ring je po razpustu parlamenta pi-
sal Hindenburgu in protestiral proti
razpustu. Göring pravi v pismu, da
ima nemška vlada po glasovanju o
zaupnici vladi, v ponedeljek, 85 od-
stotkov naroda proti sebi. Vtis imam,
da hoče vlada zakriti resnico Vam in
inozemstvu ter ne priznavam razpu-
sta in ne vlade. — Tajnik Hinden-
burgov je odgovoril, da je razpust
parlamenta pravilen, glasovanje pa-
lamenta pa neopravičeno po razpu-
stu parlamenta. In Göring je pri-
znal, da se je zmotil.

Koliko velja moderna vojna? Mo-
derna vojna ima nalogo uničiti kar
največ dober in ne samo nasprotnih
vojnih, marveč sploh vsega, kar je
ustvarila družba. Če bi nastala nova
svetovna vojna, bi danes izstrelili
8000 milijonov artilerijskih izstrel-
kov, dočim so jih v vojni 1870-71 le
neka tisoč. Izstrelki artilerije v novi
vojni bi danes veljali okroglo morda
do 10.000 milijard dinarjev neglede
na drugi strelski material. To so
grozovite številke!

Kako pojenjuje gospodarska kriza.
Na Čehoslovaškem so imeli koncem
meseca julija 453.294 nezaposlenih,
koncem avgusta pa 459.406. Število
nezaposlenih se je zvišalo torej v
enem mesecu za 6112 oseb.

Angelo Cerkevnik:

ROSA.

(Povest.)

Vsa izmučena je zaspala. Bojo je
bedel ob njeni postelji in loteval se
ga je skoraj strah. Neka čudna sila
ga je vlekla, da bi šel še to uro ka-
morkoli... Že se je oblekel, ogrnil
si površnik, se pokrnil, hotel oditi, ko
je Tanja zastokala:

— Ostaní... Rosa te bo vzela...
Z mrzlimi, koščenimi rokami te bo
objela...

— Ali sem zblaznel? Zdaj ob tej
nočni uri ven! In Tanjo naj pustim
samo?

Prestrašil se je. Ali je pri čvrsti
pameti? Ali se ni tudi njega že lotila
mrzlíca?

Zjutraj je bila videti Tanja zdra-
vejša in čvrstejša. Odpotovala sta z
jutranjim brzecem. Vlak je drvel pre-
ko enolične in dolgočasne planjave,
po pokrajini, pokriti le tu in tam z
nizkimi holmički.

V obeh je bilo neko čudno pri-
čakovanje.

— Srečna sem, Bojo. Zdi se mi,
da me tam čaka odrešenje.

V Lincu sta sedla v avto, ki ju je
zapeljal skozi mesto čez most proti
Pöstlingbergu. Prav pod samim vr-
hom je stala dr. Springerjeva vila.
Avto se je ustavil pred zaprtimi
glavnimi vrati. Tanja je radovedno
zrla v okna vile. Zazdela se ji je, da
je v prvem nadstropju na verandi
uzrla znan obraz — ženski obraz...
Ta obraz... tako zelo znan obraz...
V srcu jo je zaskelilo.

— Ah, Rosa... Rosa... nihče
drugi! Ali si jo videl, Bojo?

— Kaj, Tanja?

— Na verandi je bila. Samo za
bežen hip se je prikazala. Njene
oči... Ne, nič je ne more prepričati,
da se je zmotila. Samo ona ima
takšne oči! Bojo, si jo videl?

Bojo je leglo nekaj težkega na
srce, vendar pa se je smehljal. Sku-
šal je zatreti v sebi tesnobni ob-
čutek.

— Saj sem tudi jaz gledal na ve-
rando, pa nisem nikogar videl...

In vendar se mu je zdelo, da je
videl obrise znane postave, lik zna-
nega obličja. Je res videl ali se mu
je le sanjalo?

Nenadno je pomislil: Tanja ima
mrzlíco; blede se ji.

— Moj Bog, kako dolgo moramo
čakati!

Avto je trobil. Šofer je stopil z av-
tomobila in močno pozvonil. Nekdo
je odprl vežna vrata in jih zopet na-
glo zaprl. Samo pomahal jim je, naj
počakajo.

— Čudni ljudje! je zamrmral
Bojo.

V hiši je bilo vse narobe.

Hišniku so zapovedali, naj po-
čaka.

V Springerjevi sobi je stala, vsa
bleda, Rosa.

— Sestra Rosa, kaj vam je?

Zaman je skušala najti besedo...

— Zunaj so...

Dr. Springer je pogledal skozi

okno in ju zagledal.

— Nepojmljivo! Kako sta mogla
zvedeti za naju!

— Ne razumem! Dajte mi žlič-
ko ciankali! Spila ga bom!

Kaj bosta rekla, je mislila, kako
bosta gledala na to moje početje?
Ali ne bosta mislila, da sem se le
delala lepšo in boljšo, nego sem v
resnici? Kaj naj storim?

— Ne razburjajte se! V svojo
sobo pojdite in ležite! Napravil bom
vse, kar se bo sploh dalo ukreniti...

Obljubiti mi morate, da ne boste na-
pravili nič takšnega, kar bi moglo
usodno vplivati na vaše zdravje!

— Ne pustite me dolgo v neiz-
vestnosti!

Hišnik je odprl vhod v vrt in avto
se je pomaknil do vežnih vrat.

— Je g. dr. Springer doma?

— Doma je.

— Prošim, javite me! Tukaj
imate vizitko.

Hišnik je dobil povelje, naj pri-
vede gosta v sprejemnico.

Dr. Springer je bil videti čemerén
in zlovoljen.

— Sedite!

— Ali me ne poznate več, gosp.
doktor?

— Na žalost še predobro!

— Na žalost?

— Da! Zelo žalostne spomine
imam na vas in na ubogo sestro Ro-
so. Vsega ste bili krivi vi in tista
vražja Rusinja! Kako ji je že ime?

— Tanja, moja žena!

— Se vam je mudilo ženiti se?
Se je niste še naveličali? Ste ji še
vedno zvesti?

(Dalje prihodnjic.)

Doma in po svetu.

Zveza slovenskih kmetov. Kakor poroča »Kmeti list«, se je ustanovila nova organizacija z imenom »Zveza slovenskih kmetov«. Banska uprava je pravila že potrdila. Tudi se je že vršil ustanovni občni zbor. Od sedanjih narodnih poslancev sodelujejo pri novi organizaciji gg. Komman, inž. Mrovlje, Cerar, Urek in Klinc. Prvi trije so se osebno udeležili ustanovnega zborovanja, zadnja dva pa sta opravičila svojo odsotnost. Nova zveza je po svojih pravilih nepolitična, »Kmeti list« pa opozarja, da se bo bavila tudi z važnimi vprašanji, ki se tičejo kmetijske politike. Iz imena se da sklepati, da hoče zveza organizirati samo slovenske kmete. Potemtakem bi mnogo kmetov iz kočevskega okraja v novo organizacijo ne imelo pristopa, kar se ne zdi upravičeno, ker že stoletja dele vse dobro in slabo s svojimi slovenskimi sosedi. Če pa imena organizacije ni tako razumeti, potem je pristavek o »slovenskih« kmetih neresen.

Obsojeni komunisti. V Beogradu je bilo pred sodiščem za zaščito države zopet obsojenih več komunistov zaradi komunistične propagande. Med njimi: Čedomir Vasović na tri, Živorad Gjurić na tri, Vojko Majkić na eno, Dragotin Martinović na eno, Dragiša Rajković na eno leto zapora in na petletno izgubo državljanских pravic. Osem obtožencev je bilo oproščenih.

»Pohod«. Te dni je izšla v Ljubljani prva številka časopisa »Pohod«, ki izhaja enkrat tedensko. Ta časopis sicer prinaša na uvodni strani članek pod naslovom »Kdo smo?«, iz uvodnika pa ni razvidno, ali bo »Pohod« usmerjen v Rim ali v Berlin? Le to je jasno, da v Jugoslaviji ni primerne mesta za »Pohod«.

Major Pabst je zapustil Avstrijo in se naseli v Berlinu. Tam ga rabijo, ker ga v Avstriji ne marajo.

Dr. Kramar Karl je obolel. Biva v Hochstadtu ob Iseri. Njegovo stanje se je poslabšalo. Dr. Kramar je čehoslovaški poslanec ter je pred vojno in med vojno bil preganjan zaradi vseslovanstva. Te dni so ga prepeljali v Prago. Kramar je poročen z neko bogato Rusinjo, plemkinjo, ki je imela v Rusiji ogromna posestva. Sovjeti so ta posestva zaplenili. Kramar je najodločnejši nasprotnik boljševikov.

Stanovanjsko stavbstvo na Čehoslovaškem. V letih od 1919 do 1931 so na Čehoslovaškem zgradili s posredovanjem države, občin in javnih korporacij 31.131 stanovanjskih hiš s 94.591 stanovanji. Skoraj polovico stroškov je kreditirala država. Vsi stroški za te hiše so znašali 6749 milijonov Kč.

Nemški kmetje se upirajo izterjavam. V nemškem mestecu Kellingshausen je bila odrejena prisilna prodaja kmetijskega posestva. Zbralo se je pa okoli 2000 kmetov, ki so napadli policijo s kamenjem. Policija je streljala, več oseb ranila in razgnala množico, vendar se prodaja ni mogla izvršiti, ker ni bilo kupcev.

Morilec francoskega predsednika republike Doumerja, ruski emigrant Gorgulov, je bil dne 14. t. m. usmrčen.

Gandhi je sklenil pričeti v zaporu z gladovno stavko zaradi odločbe v sporu med Muslimani in Indij. Stavko prične 20. t. m. Vlada se boji njegovega sklepa.

Španija je deportirala 50 monarhistov. Zaradi zadnjega monarhističnega upora v Španiji, ki ga je vodil general Sanjurjo, je bilo odvedenih 50 monarhistov v pregnanstvo, in sicer na otok Villas Illismaras. Med deportiranci je tudi sin generala Sanjurja.

Argentinijska vstopi zopet v Društvo narodov, kakor je izjavil nje zunanji minister.

Med Paragvajem in Bolivijo je izbruhnila prava vojna. Bolivijanci so prešli v ofenzivo in zavzeli dve mesti. V okolici Gran Chaca je v teku velika bitka, v kateri bolivijska artilerija ljuto obstreljuje paragvajske postojanke. Paragvajci so se obrnili na Društvo narodov za po-

sredovanje. Društvo narodov pa, kakor vemo, nima v takih konfliktih mnogo več učinka kakor »blažev žegen«.

Tovarne gorijo. V petek, dne 9. t. m., je v Frohnleitu pri Grazu pogorela Mahr-Melnhoffova tovarna za lepenko, predvsem skladišče. Škoda znaša 100.000 šilingov. V Malmedyju v Belgiji je pogorela največja belgijska tovarna papirja Steinbach. Škoda je več milijonov frankov. V Olovcu na Moravskem je pogorelo veliko skladišče kolonijalnega blaga. Obstoja je nevarnost za vse mesto, ker se je v skladišču nahajalo več vagonov s polnimi bencinskimi tanki, ki se jih je pa še posrečilo odstraniti, preden so eksplodirali. Škoda znaša več milijonov.

Stara ladja s 156 delavci se je potopila. V Newyorku so na stari ladji »Observation«, ki je služila za prevažanje delavcev preko morskega kanala, med vožnjo eksplodirali kotli. Med silno detonacijo se je ladja pogreznila. Rešilni čolni so polovili 37 trupel, oni, ki pa so ostali pri življenju, so skoraj vsi več ali manj poškodovani in hudo opečeni od pare, tako da jih bo malo ostalo pri življenju. 15 oseb pogrešajo.

Žalostna resnica.

Živimo v času gospodarske krize, pomanjkanja dela in delavskih odpustov. Žalostno je v tem času opaziti, da mnogi brezposelni lesni delavci nimajo nobene pravice do brezposelne podpore in tavajo okoli brez vsake pomoči. Žalostna resnica pa je, da so si lesni delavci marsikaj sami krivi. Zato niti v času konjunkturalne ni mogoče urediti delovnih pogojev tako, kakor bi to bilo potrebno. Glavni vzrok slabih razmer je ta, ker je med lesnimi delavci opaziti premalo zanimanja za strokovno organizacijo. Značilno je, da tisti, ki so še malo ali pa nič prispevali za strokovno organizacijo, čez njo zabavljajo in očitajo, da zahteva organizacija samo denar od delavcev. Zmerjajo pa tudi funkcionarje, ki delajo, da si sami niti z mezinem ne ganejo, še manj pa, da bi se udeleževali dela v organizaciji. Prispevke plačevati jim je preveč, toda za razne druge stvari trošiti denar in si kviriti zdravje se jim pa zdi zelo pametno. Prosto zabavljanje in kritiziranje o stvarih, o katerih nimajo pojma, se jim zdi velika modrost, da bi se pa oprileli strokovne organizacije, da bi v njej delali in svoje prispevke redno plačevali, da bi s tem sebi in drugim zagotovili zaslonbo in pomoč v slučaju potrebe, za to nimajo smisla. Kadar pa zadene take delavce usoda brezposelnosti ali pa kak druga neprivlačna, tedaj pa so ravno oni tisti, ki najbolj jočejo.

Najhujše na stvari pa je to, da tvorijo taki lesni delavci največjo oviro pri vzpostavljanju rednih delavskih razmer in da postajajo obenem tudi rušilci doseženih uspehov. Za kako pametno akcijo so vsled svoje omejenosti le težko dostopni. In ravno tako, kakor najrajši pasivno čakajo in so potem še nejevoljni, če uspehi niso zadostni, so vedno med prvimi, ki ob dani priliki ponujajo za vsako ceno svojo moč in se pri tem še izpostavljajo zasmehu podjetnikov.

Vsi lesni delavci naj se zavedajo resnosti položaja in naj ne nasedajo malkontentom, temveč naj se oprejejo strokovne organizacije in strokovnega pokreta. Poidite na delo, poučujte svoje sotrpine in jih pridobivajte za organizacijo. Kolikor moči, toliko pravice! Dosledno temu delodajalci preganjajo in šikanirajo delavske zaupnike, čeravno so po zakonu zaščiteni. Strokovne organizacije zatirajo, čeprav je delavstvu pravica po zakonu in celo po ustavi zajamčena pravica, da se lahko strokovno organizira. Podjetniki dobro vedo, da socialne zakone lahko izigravajo. Zakaj delajo tako? Zato, ker mi nismo složni, zato, ker nismo organizirani in zato, ker nismo solidarni. Pomanjkanje slege, solidarnosti in organizacije je dalo povod, da izgledamo kakor obupanec, ki je zažgal lastno streho nad svojo glavo in se tako izpostavlja najhujšim neprivlačnostim. Upadel nam je pogum, glavno smo klonili ter se v tihi resignaciji udali v svojo usodo.

Gotovo se še vsakdo spominja in bo tudi priznal, da je bilo tista leta boljše, ko je bila organizacija lesnih delavcev močna postojanka. Takrat se je človek lahko zganil, če se mu je godila krivica. Res, da tudi takrat ni vse zmogla organizacija, storila pa je mnogo.

Kdo greši nad sedanostjo in bodočnostjo, nad lastno usodo in usodo naših žen in otrok? Vi vsi, ki stojite ob strani in puščate, da se bori za delavske pravice le mala četica najzavednejših! Ta četica je v polni meri izvršila svojo dolžnost! Mora pa omagati, če je ne podprete vsi! Tej četici stoji nasproti veliko neorganiziranih lesnih delavcev, ki bi združeni bili lahko moč, ki bi soodločevala v vseh vprašanjih. Pregnati je treba malodušnost in priznati si, da tako ne more iti več naprej! Ali veste, da je čakanje tam, kjer se bijejo odločilne bitke, težko izdajstvo? Primoran sem bil, da napišem to žalostno resnico, katera nam lesne delavce malo izresni, ker čas je že!

Bricek Niko.

Dr. Avg. Reisman:

Delovno pravo v novem obrtnem zakonu.

(Iz predavanja o novem obrtnem zakonu v Strokovni komisiji v Mariboru.)

(Nadaljevanje.)

Iz drugih za delavce važnih zakonov.

Iz zakona o zaščiti delavcev.

Poleg zakona o obrtnih velja še tudi v celoti, izvzemši § 13 in t. 1 § 14, zakon o zaščiti delavcev z dne 28. febr. 1922 za pomožno osebje, zaposleno v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetjih, oziroma obratih, ne glede na to, če pripadajo ti obrati privatnim osebam ali javnim telesom.

Ta zakon ima 126 paragrafov, razen tega so bila izdana na podlagi tega zakona še tudi razna tolmačenja ministrstva socialne politike in pravilniki. Radi pomanjkanja prostora pa objavljamo iz tega zakona le ona določila, ki so za pomožno delavstvo najaktualnejša.

Delovni čas — nadure.

V industrijskih in rudarskih podjetjih delovni čas najetih delavcev ne sme trajati več kot 8 ur na dan, odnosno 48 ur na teden. Industrijska podjetja pa so ona, v katerih je v enem tromesečju povprečno zaposlenih najmanj 15 delavcev.

Ljubljana.

Umrl je minuli teden Miklavž Dolenc, ki je pred leti deloval v ljubljanski mizarski strokovni organizaciji. Sedaj je bil predsednik nove mizarske zadruge v Trnovem.

Maribor.

VPRIZORITEV CANKARJEVEGA »HLAPCA JERNEJA« se vrši v soboto, 17. sept., ob 20. uri v union-ski dvorani, na kar vse sodruge in prijatelje delavskega pokreta še enkrat opozarjamo. Nikomur, ki si bo ogledal to vprizoritev, ne bo žal. Da ne bo prevelikega navala pri večerni blagajni, si priskrbite vstopnice v predprodaji. Dobite jih še v soboto do 15. ure v papirnici Ljudske tiškarne, upravah listov »Delavske politike« in »Volksstimm«, v knjižnici Delavske zbornice ter pri zaupnikih. Vprizoritev bo manifestacija za proletarsko kulturo, zato naj nikogar ne manjka!

Neverjetno. Do zadnjega smo mislili, da si g. župan ne bo upal podpisati 100 odstotnega zvišanja najemnin — vsaj v šoferski hiši ne —, in vendar so najemniki prejeli danes že obvestila o novi najemnini. Šoferji so v tej stvari naslovili na občinski svet že posebno resolucijo. Zato se bo moral občinski svet na vsak način pečati s tem vprašanjem, še preden stopi povišanje v veljavo. Ta hiša je namreč tako škandalozno in poceni grajena, da jo morajo tudi pristaši zvišanja najemnin videti, preden se potrdi ali ovrže županov sklep. Občinski svet mora tedaj nujno izvoliti posebno komisijo, ki si bo ta stanovanja ogledala in ki se bo zamislila tudi v dohodke in življenje svojih uslužbencev. Isto velja seveda tudi za hiše v Smetanovi ulici.

Ljubosumnost. Pod naslovom »Nelojalno postopanje strokovne komisije« je priobčil dne 15. t. m. »Mariborski Večernik« kratko vest, v kateri se dopisnik huduje nad Strokovno komisijo, češ, da je ista pridila »Strokovni teden« očitno za to, da bi okrepila svoje vrste in svoj tisk. Še bolj hud pa je zaradi tega, ker je na sestanek Privatnih nameščencev, ki se je vršil minulo sredo, povabila Strokovna komisija tudi člane drugih nemarksističnih organizacij. Vse to skupaj baje spominja docela na strankarsko demagogijo pred 6. januarjem 1929. Po njegovem mnenju to dejanje ni nesebično zavzemanje za interese delavcev in nameščencev, temveč čisto navadna agitacija za okrepitev marksizma. Vse to ugotavlja dopisnik »Večernika« »post festum« za v bodoče. — Mi pa ugotavljamo, »da se ne pozabi«, da svobodne strokovne organizacije niso nikdar zanikale, da so ideološko usmerjene marksistično. Tega niso zanikale svobodne strokovne organizacije niti za časa Avstrije, ne pred 6. januarjem 1929 in tudi v bodoče ne nameravajo tega storiti. Če je to prav dopisniku »Večernika«, ki se skriva za urednikovim imenom, je manj važno. Važno pa bi bilo, da bi nam pojasnil, kaj bo ukrenil sedaj,

Delovni čas se sme podaljšati kot prekočasno delo v rudarskih podjetjih za 1 uro, v drugih podjetjih največ za 2 uri, če to sklenejo štiri petine delavcev enega podjetja prostovoljno, s tajnim glasovanjem. Glasovanje, ki bi ga izvršil delodajalec s tem, da vpraša za mnenje sam ali po delovodji delavce, ni veljavno in je nedopustno. Pa tudi sklep, ki se izvrši pravilno s tajnim glasovanjem, velja najdalje za 3 mesece. Potem je treba glasovanje obnoviti.

V drugih podjetjih, razen v industrijskih in rudarskih, pa traja delovni čas od 8 do 10 ur in ga določa

Uredba o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratovalnic (podjetij) in o delovnem času pomožnega osebja,

izdana od ministrštvu za socialno politiko in ministrstva za trgovino in industrijo z dne 16. aprila 1929.

Na podlagi te ministrske naredbe pa je izdal ban Dravske banovine **naredbo o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratovalnic v Dravski banovini,** objavljeno v »Službenem listu« kraljevske banske uprave Dravske banovine z dne 16. maja 1930.

ko smo kar javno potrdili njegovo domnevo, da so svobodne strokovne organizacije marksistične? — Razpravljati o tem, kdo se sme udeležiti javnega shoda, bi bilo smešno. Še manj pa je kriva Zveza privatnih nameščencev, če se njenih sestankov udeležujejo tudi člani nemarksističnih organizacij. Zanimalo nas bi k večjemu to, kaj misli dopisnik z namigavanjem, češ, da je kljub dogovoru vabila »Strokovna komisija« tudi druge člane nemarksističnih strokovnih organizacij. Morda nam pojasni člankar, kdaj, kje in s kom je bil ta dogovor sklenjen?

Pevski odsek pekov sporoča, da priredi dne 8. oktobra t. l. svoj letošnji izlet v Zagreb. Kdor se hoče vožnje udeležiti, naj se javi do 25. t. m. pri predsedniku s. Bratuši, Taborška ulica 2. Istotam se dobe vse nadaljnje informacije.

Priglasitve za gledališki abonma se sprejemajo vsak dan pri gledališki blagajni, in sicer ob delavnikih od 9. do pol 13. ure ter od 15. do 17. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 10. do pol 13. ure.

Ustavljene sezonski progi Reka-Radvanje. Občinstvo se obvešča, da je Mestno avtobusno podjetje v Mariboru z današnjim dnevom ustavilo obratovanje na sezonski progi Maribor-Reka in Maribor-Radvanje, gostilna Hoste. Nadaljnja zveza s Pohorjem je mogoča vsak dan z odhodom iz Maribora gl. kolodvor ob 6.00, 11.30 in 16.15, iz Glavnega trga ob 6.10, 11.40 in 16.25 do Hoč, a z Mariborom z odhodom iz Hoč ob 8.15, 14.00 in 19.15.

Ljudska samopomoč v Mariboru se je preselila s svojo pisarno na Grajski trg št. 7-1 (nad Scherbaumovo pekarno).

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Celje.

Plenarna seja odbornikov in zaupnikov svobodnih organizacij v Celju se bo na pobudo podružnice »Svobode« vršila v soboto, 17. t. m., v Delavski zbornici ob 20. uri zvečer. Razpravljalo se bo o ustanovitvi delavske šole in o predpripravi za anketo glede odpomoči brezposelnim.

Ustanovitev gledališkega odseka »Svobode«. Odbor »Svobode« je predložil članskemu sestanku, ki se je vršil preteklo soboto med drugim tudi predlog, da se ustanovi tudi v Celju, po vzoru ljubljanskega Delavskega odra, gledališki odsek. V začetku se bo organiziral dramatični tečaj, ki naj nudi diletantom primerno teoretično naobrazbo o gledališki umetnosti. Iz tečaja bi se potem organiziral gledališki odsek, ki bi se v letošnji zimi predvajal nekaj primernih predstav. Predstave se bodo vršile po vsem novem sistemu, pri katerem je zlasti kolektivni nastop novost, ki bo tudi v Celju vzbudil zanimanje ljubiteljev gledališke umetnosti. Tečaj bo vodil s. Skoberne, ki je že pri večjih nastopih, zlasti pri ustvaritvi govornega zbora in lanskega prosvetnega večera pokazal veliko pedagoškega čuta in obširnega znanja v tej panogi. Interesentje in interesentke, ki imajo veselje za gledališko umetnost in ki si hočejo prisvojiti v tej panogi temeljitega znanja, naj se prijavijo odboru »Svobode« ali pri naši celjski upravni Danici Svetkovi v Delavski zbornici. Ker se bo pričel tečaj že prihodnji teden, naj s prijavo ne odlašajo.

Anketa o brezposelnih. Po informacijah, ki smo jih dobili na tukajšnjem magistratu, namerava mestno načelstvo sklicati za prihodnji tork ali sredo anketo, na kateri naj bi se izvršilo posvetovanje, na kak način bi se dalo organizirati najuspešnejšo

pomoč brezposelnim, katerih število v Celju in okolici stalno narašča. Na anketo bo povabljen tudi okoliška občina in zastopstva delavskih in karitativnih organizacij. Vabljeni bodo tudi zastopniki delodajalskih združenj in posebej zastopniki večjih tovarn. Za anketo vlada med delavstvom, zlasti med brezposelnimi, veliko zanimanje. To je razumljivo, če pomislimo, da je pred durmi zima, ki bo vsekakor huda šiba za vse, ki ne bodo imeli dela, ne zaslužka. O poteku ankete bomo podrobno poročali.

Geslo celjske Javne kuhinje je:
Cena in dobra hrana,
naša najboljša je reklama!

Hrastnik.

Prpriave za ustanovitev »Detoljuba«. V nedeljo, dne 4. t. m., smo imeli v lokalni »Svobode« II. predavanje o vzgoji mladine. Predaval je s. Pelikan iz Maribora. S. predavatelj je napravil globok vtis na navzoče starše, ko je prikazal napadno vzgojo otrok po današnjem vzgojnem sistemu in orisal vzgojne metode delavskih pedagogov. Za svoja izvajanja je želel vsesplošno priznanje in se mu je sodr. Beutl v imenu vseh navzočih zahvalil. Po končanem predavanju je mladinski pevski zbor pod vodstvom s. Beutla zapel pesem »Bratje le k solcu svobode« v slovenskem, nemškem in esperantskem jeziku. Želimo, da se nam zbor predstavi v kratkem s kakšnim koncertom. Zbor šteje 60 ljubkih delavskih otrok in zasluži s. pevovodja vse priznanje za svoj vsakodnevni trud, da bi naše malčke izuril v petju, ravno tako sodr. Rancinger, ki studira z otroki razne recitacije. Žal da s. Saurič, režiser, še ni naštudiral z otroci kakšno igrice, za katero bi mu bili otroci in vsi kulturno misleči delavski starši zelo hvaležni. Upamo, da se v kratkem poprime tega dela. Po odhodu otrok se je izvolil pripravljalni odbor za ustanovitev del. društva »Detoljub«. V odbor so bili izvoljeni ss.: Kellner Alojz, Vračun Franc, Fani Koritnik in Lojzka Mauzer. S. Pelikan nam je še dal razne nasvete, za katere smo mu zelo hvaležni; pravila so že vložena in upamo, da bodo tudi v kratkem potrjena. Zanimanje med starši za to društvo je vsakakor veliko in upamo, da bo društvo rodilo uspehe. Pozno smo uvideli, da je treba vzgojo naših otrok vzeti v lastne roke. Priporočamo, da se delavstvo tudi v drugih krajih zgane in začne zanimati za vzgojo svoje mladine. »Svoboda«, strok, organizacije in vse druge del. organizacije simpatično pozdravljajo ustanovitev novega društva, ker se zavedajo, da bo od tega imelo uspeh vse del. gibanje. Težave so v tem, ker nas tlačijo gospodarska kriza. Sedaj se je obrat v naši steklarni skrčil tako zelo, da delamo samo 6 dni v mesecu. Preko 120 pom. delavcev in delavk pa je odpuščenih. Ali naši agili sodrugi ne klonijo. To se vidi v napredovanju vseh del. organizacij in v našem lokalni, kateri je dan za dnem zaseden, kjer se vrste razne

seje, sestanki, vaje itd. V letošnjem letu bomo zopet priredili 6 mesečni izobraževalni tečaj in če bomo tako delali naprej, potem smo Hrastničani lahko ponosni. Zato kličemo vsem sodrugom in sodružicam, podprite vaše agilne sodruge s tem, da če vas pokličejo na seje, sestanke, predavanja, da se polnoštevilno odzovete in tam povete vaše mnenje. Le tako bo mogoče, da se otresemo more, ki nas tlači in izmzgava. Funkcionarjem pa naj bo v zadoščanje to, da vidijo, kako naše vrste rastejo iz dneva v dan. Zato proletarci, kvišku glave in naprej po začrtani poti do končnega cilja! — Družnost!

Jesenice.

Vendar kopališče na Jesenicah. Ni še dolgo tega, ko smo poročali, da na Jesenicah ni kopališča, kar je v veliko škodo vsemu mestu in okolici. Te dni so se pa razširile po mestu vesti, da bo vendar nekaj s kopališčem. Bivši jeseniški župan in veletrgovec g. Andrej Čufer je baje dobil izgotovljene načrte za tako moderno letno kopališče, ki bi ga postavil oz. zgradil na svojem zemljišču za bivšo Kumrovo hišo v dolini Jamasnici. Prostor je precej primeren, dasi je oddaljen od Save, Javornika, Borovelj; vendar leži stran od ceste, pod hribom in kar je glavno, proč od tovarniških poslopij, kjer bi dim vedno kvaril vodo in zrak. Zgrajen bo menda bazen v obsegu 40 krat 25 metrov, dalje bazen za otroke, napravljene bodo skakalne deske za sportnike in celo stolp za skoke. Dalje bo okrog bazena do 50 kabin, terase za sončenje, buffet in vse kar le moderno letno kopališče potrebuje. Ker jeseniški vodovod nima dovolj vode in bi bila tudi predraga, bodo črpali vodo za to kopališče iz Save. Napejlana bo voda med betonskimi ploščami, da se bo tako primerno segrela. To gretje vode bo potrebno, ker je Sava v teh krajih zelo mrzla. Sesalke bodo črpale 600 metrov vode na minuto. Če bo kopališče primerno zgrajeno, tako kakor se vsaj obljublja, in če bodo k temu še cene zmerne in primerne zaslužku jeseniškega delavstva, ki tvori večino prebivalstva, bo to kopališče pomenilo velik korak naprej v razvoju jeseniškega mesta. To je prav in potrebno. Pripominjamo pa, da kljub vsemu občina ne sme pozabiti na vodovod, ki še vedno ne deluje in je voda še vedno po cel dan zaprta. Niti za kavo in juho je ni! Stopili so v akcijo spet korci in čebri ter seveda studenci in vodnjaki. To mestu ni v čast, še manj v korist.

Nesreča na kolodvoru Slovenski Javornik se je pripetila v soboto, dne 3. t. m., zvečer pri zadnjem vlaku, ki prihaja iz Ljubljane. Obratni blagajnik KID, Rizzolli, z

Javornika, se je pripeljal s tem vlakom iz Zirovnice in hotel izstopiti na Javorniku. Izstopil je pa prehitro, ker se vlak še ni ustavil. G. Rizzolli je padel tako nesrečno, da je prišel z nogo pod kolesa in mu je vlak odrezal nogo nad gležnjem. Rizzollija so prepeljali takoj v bolnico Bratovske skladnice na Jesenicah, potem pa v splošno bolnico v Ljubljano.

Opozorjamo vse cenj. čitatelje našega lista na današnji oglas tvrdke Krašovec.

Ptuj.

»Hlapec Jernej«. V nedeljo ob 14. uri uprizori v tuk. gledališču ljubljanski govorni zbor »Svobode« Cankarjevega »Hlapca Jerneja«. Je to Cankarjevo delo nenadkriljivo in je sveta dolžnost vseh naših proletarcev, da posetijo to prirediteljo in spoznali bodo, kdo so hlapci Jerneji in kakšna je njih pravica.

Iznenadil nas je ukrep centralnega vodstva »Kodesa«. s katerim se likvidira naša zadruga prodajalna. Objektivno povedano, razmere so prinesle, da je prišlo tako daleč, vendar kljub posmehovanju naših nasprotnikov to ne bo uničilo zadrugne ideje. Dokazali bomo, da so še tu borci za gospodarsko osamosvojitve delavstva, ki je vzljubilo konzum in ga hoče imeti tudi v bodoče. Zadrugniki, pokonci glave! Napake preteklosti naj nam bodo šola prihodnosti. Naj živijo »orači«!

Delavski sport.

Medklubsko dirko priredi podružnica Pobrežje pri Mariboru I. Delavskega kolesarskega društva za Dravsko banovino v nedeljo, dne 18. septembra t. l. na progi Pobrežje—Rače—Ptuj—Vurberg—Pobrežje. — Start ob 1. uri popoldne pri pokopališču na Pobrežju. Cilj istotam. Odprto za dirkače vseh podružnic. Po dirki kolesarska veselica v društvenem lokalni, gostilna Kotz pri prosti vstopnini. Istotam tudi razdelitev nagrad. Istočasno se vrši tudi dirka starih članov na progi Pobrežje—Zgornji Duplek in nazaj, odprto za člane pobreške podružnice. Vsem že dosedaj prijavljenim dirkačem in drugim članom iz Trbovelj, Zagorja in Hrastnika kličemo prisrčni »Družnost«!

S. K. »Svoboda« Maribor : I. S. S. K. Maribor 5 : 1 (5 : 1). Na praznik, v četrtek, 8. t. m., je odigrala tukajšnja »Svoboda« nogometno prijateljsko tekmo z zgoraj navedenim klubom, ki je najboljši in tehnično najdovršenejši klub Slovenije, ter po ostri, toda lepi igri podlegla s častnim rezultatom 5 : 1 (5 : 1). Posebno v drugem polčasu je bila »Svoboda« popolnoma enakovredna prvaku in je njena enajstotica žela priznanje celokupne publike. — V predtekmi je mladina »Svobode« premagala dokaj šibkejšo mladino »Železničarja« s 4 : 1. — To nedeljo je mladina »Svobode« podlegla »Rapidovi« s 3 : 2.

Živar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE	Din 190.—, 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET:	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Vrsta
Tek. štev.
Prodajna
cena
50
Pazite
na gornjo ceno

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bodete uverili o resničnosti naših navedb,
Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

KOLESA
po 1.100.— dinarjev

Jesenice, Krekov trg 2

ŠIVALNE STROJE

pogreznice, po 2600 Din, z 20 letno garancijo, prodaja

FRANC KRAŠOVEC

Starši, ne pozabite

LJUDSKE TISKARNE, Maribor, Slomškov trg štev. 6.

kupovati za Vaše otroke
šolske knjige in ostale
potrebščine v papirnici

NAZNANILO

Vljudno sporočam svojim cenjenim odjemalcem, da sem svojo dobro poznamo

TRGOVINO

novno renoviral, reorganiziral in zopet otvoril. — Najnovejša moda. Na novo sem nabavil manufakturo, perilo, konfekcijo itd. — Vse bom prodajal po najnižjih cenah. — Potrudil se bom vedno svoje cenj. odjemalce v vsakem oziru zadovoljiti, ter se priporočam za obilen obisk. Z odličnim spoštovanjem

I. N. ŠOŠTARIČ, ml.,

Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Naročajte in širite „Del. Politiko“!